

در ادامه آیه شریفه «یا ایها الرّسول بلّغ ما أنزل الیک من ربّک و أن لم تفعل فما بلغت رسالتہ...» چه کسانی در نهایت

جزو گمراهان قرار خواهند گرفت و کدام حدیث پس از این آیه بیان گردیده است؟

(۱) «انّ اللّٰه لا یهدی القوم الکافرین» - غدیر (۲) «انّ اللّٰه لا یهدی القوم الکافرین» - جابر

(۳) «یریدون أن یتحاکموا إلی الطّاغوت» - غدیر (۴) «یریدون أن یتحاکموا إلی الطّاغوت» - جابر

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در انتهای آیه مطرح گردیده است که خداوند کافران را هدایت نخواهد کرد و پس از این آیه حدیث غدیر نازل شده است.

به ترتیب تکرار سه بار «اعلام آمادگی علی (ع) برای یآوری پیامبر» و «علی را ولی و سرپرست خواندن توسط پیامبر» در

ارتباط با کدام یک از رویدادهای زیر می باشد؟

(۱) نزول حدیث منزلت - ماجرای غدیر

(۲) مراسم دعوت خویشان - ماجرای غدیر

(۳) نزول حدیث منزلت - انزال آیه ولایت

(۴) مراسم دعوت خویشان - انزال آیه ولایت

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در مراسم غدیر علی (ع) سه بار آمادگی خویش را اعلام فرمود و در ماجرای غدیر جمله

«من كنت مولاه فهذا علي مولاه» سه بار توسط پیامبر (ص) تکرار شد.

لازمه پیامبری رسولان خدا چه بود و نبود این ویژگی در مقام اجرای احکام الهی چه پیامد نامبارکی را می توانست داشته باشد؟

- ۱) عمل به واجبات و ترک محرمات - الگوگیری نادرست
- ۲) عمل به واجبات و ترک محرمات - سلب هدایت از مردم
- ۳) عصمت و محفوظ ماندن از گناه - سلب اعتماد مردم به دین
- ۴) عصمت و محفوظ ماندن از گناه - انحراف در تعالیم الهی

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. یکی از ویژگی های پیامبران، محفوظ بودن آنان از گناه بوده است یعنی آنان کارهایی را که خداوند واجب کرده است، انجام می دادند و کارهایی را که خداوند حرام کرده است، ترک می کردند و این لازمه پیامبری آنان بود. (درست بودن قسمت اول هر چهار گزینه)

اگر پیامبری در اجعای احکام الهی معصوم نباشد، امکان دارد کارهایی که مخالف دستورهای خداست، انجام دهد و مردم نیز از او سرمشق بگیرند و مانند او عمل کنند و به گمراهی دچار شوند.

فهم معارف بلند قرآن کریم در سایه کدام یک از مسئولیت‌های سه‌گانه پیامبر (ص) امکان‌پذیر بود و در راستای بیان ولایت ظاهری ایشان کدام دو مورد همراه هستند؟

- ۱) دریافت و ابلاغ وحی - اجرای قوانین الهی و تشکیل حکومت اسلامی
- ۲) دریافت و ابلاغ وحی - سرپرستی و رهبری مردم و آموزش جزئیات احکام و قوانین
- ۳) مرجعیت دین - اجرای قوانین الهی و تشکیل حکومت اسلامی
- ۴) مرجعیت دینی - سرپرستی و رهبری مردم و آموزش جزئیات احکام و قوانین

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. فهم معارف بلند قرآن کریم در سایه «مرجعیت دینی» امکان‌پذیر بود و ولایت ظاهری همان اجرای قوانین الهی و تشکیل حکومت اسلامی است.

مطابق حدیث امام باقر (ع)، کدام یک از موارد زیر پایه‌های بنای اسلام می‌باشند؟

(۱) نماز، خمس، زکات، ولایت، حج

(۲) نماز، خمس، روزه، حج، ولایت

(۳) نماز، زکات، روزه، حج، ولایت

(۴) نماز، جهاد، ولایت، روزه، حج

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اسلام بر پنج پایه استوار است، بر نماز، زکات، روزه، حج و ولایت و به چیز دیگری دعوت نشده آن‌گونه که (مردم) به ولایت دعوت شده‌اند.

مطابق آیه شریفه «ألم تر إلی یزعمون انهم آمنوا بما أنزل الیک و ما أنزل من قبلک ...» به چه عدت ایمان‌پنداران نباید داورى را نزد طاغوت مى‌روند و ثمرهٔ این مراجعه در کدام عبارت مطرح گردیده است؟

(۱) خدا فرمان داده نسبت به طاغوت کفر بورزند. - «ضلال مبین»

(۲) خدا فرمان داده نسبت به طاغوت کفر بورزند. - «ضلالاً بعیداً»

(۳) طاغوت قسط و عدل را پیاده نخواهد کرد. - «ضلال مبین»

(۴) طاغوت قسط و عدل را پیاده نخواهد کرد. - «ضلالاً بعیداً»

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در ترجمهٔ ادامهٔ آیه مطرح گردیده «... حال آن‌که به آنان دستور داده شده که به آن کفر ورزند و شیطان مى‌خواهد آنان را به گمراهی دور و درازی بکشاند»: «ضلالاً بعیداً».

کدام یک از موارد زیر در سخنان امام خمینی (ره) با ضرورت اجرای احکام اسلام در ارتباط می باشد و ایشان وظیفه مسلمانان را در مقابل هر نظام سیاسی غیراسلامی چه می دانند؟

(۱) مذهب اسلام هم زمان با این که به انسان می گوید که خدا را عبادت کن و چگونه عبادت کن، به او می گوید چگونه زندگی کن. - دور کردن آثار شرک از جامعه مسلمانان

(۲) هر نظام سیاسی غیراسلامی نظام شرک آمیز است چون حاکمش طاغوت است. - دور کردن آثار شرک از جامعه مسلمانان

(۳) مذهب اسلام هم زمان با این که به انسان می گوید که خدا را عبادت کن و چگونه عبادت کن، به او می گوید چگونه زندگی کن. - عدم پیروی از طاغوت در عین مدارا با آنان

(۴) هر نظام سیاسی غیراسلامی نظام شرک آمیز است چون حاکمش طاغوت است. - عدم پیروی از طاغوت در عین مدارا با آنان

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. عبارت مطرح شده در قسمت اول گزینه (۱) در ارتباط با ضرورت اجرای احکام است و وظیفه مسلمانان در برابر هر نظام سیاسی غیراسلامی زدودن آثار شرک است.

کدام جهت اعجاز قرآن نشان می‌دهد که از قلم هیچ دانشمندی تراوش نکرده است و اصلاح جامعه مربوط به کدام جنبه آن است؟

- (۱) لفظی - انسجام درونی در عین نزول تدریجی
(۲) محتوایی - انسجام درونی در عین نزول تدریجی
(۳) لفظی - تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت
(۴) محتوایی - تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. قرآن کریم از نظر محتوا (محتوایی) و مطالب آن ویژگی‌هایی دارد که نشان می‌دهد از قلم هیچ اندیشمندی تراوش نکرده است.

قرآن کریم نه تنها از فرهنگ جاهلیت تأثیر نپذیرفت بلکه به شدت با آداب جاهلی و رسوم خرافی آن مبارزه کرد و به اصلاح جامعه پرداخت. (تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت)

بر اساس آیات قرآنی، چه کسانی مشمول عبارت «فأتوا بسورة مثله» شده‌اند و کدام عبارت قرآنی، جز و ناتوانی آنان را در اثبات غیرالهی بودن قرآن نشان می‌دهد؟

۱) افرادی که می‌گویند پیامبر قرآن را به خداوند افترا بسته است. - «قل فأتوا بسورة مثله»

۲) افرادی که به پیامبر خدا افترا می‌زدند که ایشان امی نبوده است. - «علی ان یأتوا بمثل هذا القرآن»

۳) افرادی که می‌گویند پیامبر قرآن را به خداوند افترا بسته است. - «لا یأتون بمثله»

۴) افرادی که به پیامبر خدا افترا می‌زدند که ایشان امی نبوده است. - «قل فأتوا بسورة مثله»

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند، سه پیشنهاد کرده است:

۱- تا کتابی مانند آن را بیاورد (یأتوا بمثل هذا القرآن).

۲- و برای این که عجز و ناتوانی آن‌ها را نشان دهد، این پیشنهاد را به ده سوره کاهش داده است.

۳- و برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره‌های قرآن را هم داده است

(قل فأتوا بسورة من مثله).

شعر «نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت / به غمزه مسئله آموز صد مدرّس شد» بیانگر چیست و با کدام آیه قرآنی مرتبط است؟

۱) اعجاز لفظی قرآن و امّی بودن پیامبر - «أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»

۲) اعجاز محتوایی قرآن و امّی بودن پیامبر - «و ما كنت تتلو من قبله من كتاب و لا تخطه بيمينك ...»

۳) اعجاز لفظی قرآن و سندیت بر نبوت پیامبر - «ادعوا شهداءكم من دون الله إن كنتم صادقين»

۴) اعجاز محتوایی قرآن و سندیت بر نبوت پیامبر - «أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا»

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. این شعر بیانگر امّی بودن پیامبر و نشان می دهد از قلم هیچ اندیشمندی تراوش نکرده است، چه رسد به شخصی که قبل از آن چیزی نوشته و آموزشی ندیده است. این جنبه از اعجاز مربوط به اعجاز محتوایی قرآن است. آیه «و ما كنت تتلو من قبله من كتاب و لا تخطه بيمينك اذا لارتاب المبطلون» بیانگر امّی بودن پیامبر است.

مبعوث شدن پیامبران متعدد در هر دوره‌ای معلول کدام عامل است و این مطلب با کدام عبارت هم‌خوانی دارد؟

(۱) تبلیغ دین الهی در طول زمان‌های مختلف تا تعالیم الهی جزو فرهنگ مردم شود. - «انا معاشر الأنبياء امرنا ان نكلّم الناس»

(۲) تعالیم اسلام را به انسان‌های دوران خود ابلاغ می‌کردند تا تعالیم دچار تحریف نشوند. - «رسلاً مبشّرين و منذرين لئلا يكون»

(۳) تبلیغ دین الهی در طول زمان‌های مختلف تا تعالیم الهی جزو فرهنگ مردم شود. - «رسلاً مبشّرين و منذرين لئلا يكون»

(۴) اصول ثابت دین الهی را در خور فهم و اندیشه انسان‌های دوران خود بیان کنند. - «انا معاشر الأنبياء امرنا ان نكلّم الناس»

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. لازم بود تا در هر دوره‌ای پیامبران جدیدی مبعوث شوند تا همان اصول ثابت دین الهی را در خور فهم و اندیشه انسان‌های دوران خود بیان کنند و متناسب با درک آنان سخن گویند.

پیامبر اکرم (ص): «انا معاشر الأنبياء امرنا ان نكلّم الناس على قدر عقولهم».

عبارت قرآنی «هو فی الآخره من الخاسرین» معلول عملکرد چه کسانی است؟

(۱) کسانی که با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالفانند.

(۲) کسانی از اهل کتاب که به حقانیت اسلام آگاه نشدند.

(۳) کسانی که دینی جز اسلام اختیار کنند.

(۴) کسانی که به دلیل پایین بودن سطح درکشان از گرفتن برنامه کامل زندگی ناتوان هستند.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

هر کس دینی جز اسلام اختیار کند از او پذیرفته نخواهد شد و در آخرت از زیانکاران خواهد بود.

معلول

معلول

علت

آمادگی فکری و فرهنگی بشر برای دریافت برنامه کامل زندگی، جبران کننده کدام یک از علل تجدید نبوت‌ها بود و غنای قرآن کریم از تصحیح، ره‌آورد چیست؟

- ۱) رشد تدریجی سطح فکر مردم - تلاش مسلمین در پرتو عنایت الهی
- ۲) رشد تدریجی سطح فکر مردم - اهتمام پیامبر در تربیت حافظان وحی
- ۳) استمرار و پیوستگی در دعوت - اهتمام پیامبر در تربیت حافظان وحی
- ۴) استمرار و پیوستگی در دعوت - تلاش مسلمین در پرتو عنایت الهی

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. پایین بودن سطح درک انسان‌ها و عدم توانایی آنان در گرفتن برنامه کامل زندگی از عوامل تجدید نبوت‌ها بود. در عصر نزول قرآن با این که مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانست کامل‌ترین برنامه زندگی را دریافت و حفظ کند.

با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی که پیامبر اکرم (ص) در جمع‌آوری و حفظ قرآن داشت (نه تربیت و حافظان وحی)، این کتاب دچار تحریف نشد و هیچ کلمه‌ای بر آن افزون یا از آن کم نگردید، به همین جهت این کتاب نیازی به «تصحیح» ندارد. (بی‌نیازی = غنا)

دقت شود حافظان وحی با اشتیاق خود قرآن را فرا می‌گرفتند، نه با اهتمام و دستور پیامبر. (رد گزینه‌های ۲ و ۳)

توصیه مشترک خداوند به پیامبران اولوالعزم کدام است و قرآن کریم آیین حضرت ابراهیم (ع) را چه دینی معرفی می‌نماید؟

- ۱) دین را مستمراً تبلیغ کنند تا ماندگار شود. - حق‌گرا و مسلمان
- ۲) دین را به پا دارند و در آن تفرقه نکنند. - حق‌گرا و مسلمان
- ۳) دین را به پا دارند و در آن تفرقه نکنند. - یهودی یا مسیحی
- ۴) دین را مستمراً تبلیغ کنند تا ماندگار شود. - یهودی یا مسیحی

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بر اساس ترجمه آیه: «خداوند از دین همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود آنچه را ما به تو وحی کردیم و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم، این بود که دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید.»، خداوند به همه پیامبران فرمان داده است تا دین واحد الهی را میان مردم تبلیغ کنند و راه تفرقه در پیش نگیرند.

طبق ترجمه آیه: «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی، بلکه یکتاپرست (حق‌گرا) و مسلمان بود»، آیین حضرت ابراهیم (ع) اسلام بوده است.

دلیل رد گزینه‌های (۱ و ۴): تبلیغ مستمر دین، نتیجه آمدن پیامبران متعدد است نه دستور مشترک خدا.

با توجه به عبارت قرآنی «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ» این خسران شامل چه کسانی می‌شود و برای جلوگیری از زیان و

خسران دومین شرط چیست؟

(۲) عام برای همه انسان‌ها - عمل صالح

(۱) عام برای کافران - ایمان

(۴) خاص برای مؤمنان - عمل صالح

(۳) خاص برای کافران - ایمان

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (عام) همه انسان‌ها در خسران هستند و دومین شرط برای جلوگیری از زیان و خسارت، عمل صالح است و علاوه بر آن باید ایمان و حق و صبر نیز وجود داشته باشد تا سد خسران شکسته شود.

چرا باید پاسخ به نیازهای برتر انسان، دربرگیرنده و همه‌جانبه باشد و کسی که به این نیازها پاسخ صحیح می‌دهد، باید واجد کدام ویژگی باشد؟

(۱) زیرا عمر محدود انسان برای تجربه کردن پاسخ‌های احتمالی کافی نیست. - علم به سرنوشت و عاقبت انسان‌ها پس از مرگ

(۲) زیرا عمر محدود انسان برای تجربه کردن پاسخ‌های احتمالی کافی نیست. - اطلاع از برنامه‌های مختلف و گاه متضاد بشری

(۳) زیرا ابعاد مختلف انسان، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند. - اطلاع از برنامه‌های مختلف و گاه متضاد بشری

(۴) زیرا ابعاد مختلف انسان، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند. - علم به سرنوشت و عاقبت انسان‌ها پس از مرگ

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. پاسخ به سؤال‌های اساسی و نیازهای برتر انسان باید همه‌جانبه و دربرگیرنده باشد به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی (و دنیوی و اخروی) وی پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی‌توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه‌ریزی کرد.

با توجه به ویژگی ذکر شده، کسی می‌تواند پاسخ صحیحی به این سؤال‌ها بدهد که بداند انسان‌ها پس از مرگ چه سرنوشتی دارند و چه عاقبتی در انتظار آنها است.

وسيله اتمام حجت خداوند بر بندگان چیست و بنا به فرموده امام موسی کاظم (ع) خطاب به هشام بن حکم، رتبه چه کسی در دنیا و آخرت بالاتر است؟

- ۱) پیامبرانی بشارت دهنده و هشداردهنده - آن کس که عقلش کامل تر است.
- ۲) پیامبرانی بشارت دهنده و هشداردهنده - هر کس معرفت و عبادت پیش تری دارد.
- ۳) اعطای قوه عقل و اختیار - آن کس که عقلش کامل تر است.
- ۴) اعطای قوه عقل و اختیار - هر کس معرفت و عبادت پیش تری دارد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بر اساس آیه «رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَ كَانِ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا: خداوند با فرستادن پیامبرانی بشارت دهنده و انذارکننده، حجت را بر بندگان تمام کرده است.» امام کاظم (ع) به شاگرد برجسته خود، هشام بن حکم فرمود: «... آن کس که عقلش کامل تر است، رتبه اش در دنیا و آخرت بالاتر است.»

با دقت در آیه شریفه «یا ایها الذین آمنوا استجیبوا لله و لِرَسُولِهِ...» کدام مورد مؤید مفهوم آن است؟

(۱) اجابت دعوت خدا و پیامبرش علت ایمان به خداست.

(۲) اجابت دعوت خدا و پیامبرش معلول داشتن ایمان است.

(۳) حصول زندگی و حیات علت اجابت دعوت خدا و پیامبر است.

(۴) حصول زندگی و حیات معلول اجابت دعوت خدا و پیامبر است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر خدا را اجابت کنید، هرگاه که شما را علت

به چیزی فرامی‌خواند که به شما زندگی و حیات می‌بخشد.

معلول

ویژگی‌ها و ریزه‌کاری‌های موجودات، به هنگام اجرا و پیاده‌سازی چه نامیده می‌شود و نادیده گرفتن تقدیرهای جهان چه ترسیمی از آن به انسان می‌بخشد؟

- (۱) مقدر به تقدیر الهی - وجود نقص در نقشه جهان و محدودیت در اختیار انسان
- (۲) مقتضی به قضای الهی - وجود نقص در نقشه جهان و محدودیت در اختیار انسان
- (۳) مقدر به تقدیر الهی - بی‌نظمی و هرج و مرج و عدم امکان برنامه‌ریزی در جهان
- (۴) مقتضی به قضای الهی - بی‌نظمی و هرج و مرج و عدم امکان برنامه‌ریزی در جهان

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. اجرا و پیاده کردن ریزه‌کاری‌ها و ویژگی‌ها و قانون‌های موجودات به اراده الهی است، لذا مربوط به قضای الهی می‌شود. (مقتضی به قضای الهی)

اگر کسی تقدیرها را نبیند و نظم فعلی جهان را یک اتفاق از میان میلیاردها اتفاق ممکن دیگر تلقی کند، نسبت به جهان تصور بی‌نظمی و هرج و مرج و نداشتن امکان برنامه‌ریزی برای زندگی و آینده‌اش را دارد.

مقصود حضرت علی (ع) از حرکت و تغییر مکان از کنار دیواری به دیوار دیگر چه بود و ایشان از چه چیزی و به چه چیزی پناه برد؟

- ۱) نشان دادن نگرش صحیح از قضا و قدر - قضا - قدر
- ۲) دفع شبهه عقیده به آزادی مطلق انسان - قضا - قدر
- ۳) نشان دادن نگرش صحیح از قضا و قدر - قدر - قضا
- ۴) دفع شبهه عقیده به آزادی مطلق انسان - قدر - قضا

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. حضرت علی (ع) با حرکت و تغییر مکان خود و سپس گفتار خود (از قضای الهی به قدر الهی پناه می‌برم)، نگرش صحیح خود از قضا و قدر را نشان داد و به آن شخص و دیگران آموخت که اعتقاد به قضا و قدر، نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست بلکه عامل و زمینه‌ساز آن است.

علت این که در گردش خورشید و ماه، شب بر روز پیشی نمی‌جوید، کدام قانون الهی است و کدام ویژگی قوانین الهی در این آیه تمثیل زده شده است؟

(۱) «كُلُّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ» - مبتنی بودن آنها بر اراده الهی

(۲) «ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ» - مبتنی بودن آنها بر اراده الهی

(۳) «كُلُّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ» - استواری و تخلف‌ناپذیری

(۴) «ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ» - استواری و تخلف‌ناپذیری

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. طبق آیه شریفه «إِلَّا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَ لَالِيلٌ سَابِقُ النَّهَارِ وَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ»: «نه خورشید را سزد که به ماه برسد و نه شب بر روز پیشی جوید و هر یک در مداری در گردشند.» علت پیشی نجستن شب بر روز در حرکت خورشید و ماه، داشتن مداری مشخص برای گردش آنها است. این آیه مثالی برای قانونمندی تخلف‌ناپذیر و استواری خداوند در جهان است.

آن‌گاه که مشارکت و همکاری چند عامل به صورت مجموعه‌ای در پیدایش یک معلول، نقش ایفا کند و اگر علتی ترتیب به علت بودن خود را از عامل بالاتر بگیرد، به ترتیب کدام نوع علل معرفی گردیده است و رابطه اختیار انسان با اراده الهی از نوع کدامین مورد است؟

- (۱) طولی - عرضی - نخستین
(۲) عرضی - طولی - دومین
(۳) طولی - عرضی - دومین
(۴) عرضی - طولی - نخستین

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. علل عرضی، چند عاملی هستند که در پیدایش یک پدیده به صورت مجموعه و با همکاری یک‌دیگر مشارکت کنند. در علل طولی، هر علتی به ترتیب علت بودن خود را از عامل بالاتر می‌گیرد. وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند، همگی وابسته به اراده خداوند است یعنی اراده انسان در طول اراده خداست و با آن منافات ندارد.

آیه شریفه «لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ...» با کدام آیه زیر ارتباط معنایی دارد و بیانگر چیست؟

(۱) «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا» - تقدیر الهی

(۲) «وَالسَّمَاءَ بَنِينَا بِأَيْدِي وَآنَا كَمُوسِعُونَ» - قضای الهی

(۳) «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا» - قضای الهی

(۴) «وَالسَّمَاءَ بَنِينَا بِأَيْدِي وَآنَا كَمُوسِعُونَ» - تقدیر الهی

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هر دو آیه بیانگر تقدیر الهی است که درباره قانونمندی و تخلف‌ناپذیری و استوار بودن و این که جهان خلقت حافظ و نگهبانی دارد که در کار او اشتباهی نیست.

- معنای این که اختیار انسان یک تقدیر الهی است در کدام مورد به درستی آمده است؟
- (۱) قضا و قدر الهی با اختیار انسان منافات دارد.
 - (۲) تقدیر وقتی به حادثه‌ای تعلق گرفت، هر قانونی را لغو می‌کند.
 - (۳) تقدیر چیزی ورای قانونمندی و نظم است و گریزی از آن نیست.
 - (۴) خداوند این‌گونه تعیین کرده است که انسان کارهایش را با اختیار انجام دهد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. یکی از تقدیرات الهی برای انسان این است که او دارای اختیار باشد یعنی به انسان ویژگی مختار بودن را عطا کرده است. به تعبیر دیگر، خداوند این‌گونه تعیین کرده که انسان کارهایش را با اختیار انجام دهد و کسی نمی‌تواند از اختیار که ویژگی ذاتی اوست، فرار کند.

خواسته خداوند پس از اعطای اختیار به او کدام است و اعتقاد به خدای حکیم که جهان خلقت را حفاظت و نگهداری می‌کند، به انسان چه اطمینانی می‌بخشد؟

(۱) برنامه‌ریزی برای وصول به کمال نامحدود - «لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ ...»

(۲) برنامه‌ریزی برای وصول به کمال نامحدود - «... وَ لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمَسَّكُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ»

(۳) دخل و تصرف در قوانین حاکم بر جهان خلقت - «... وَ لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمَسَّكُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ»

(۴) دخل و تصرف در قوانین حاکم بر جهان خلقت - «لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ ...»

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. خداوند قدرت اختیار و اراده را به ما عطا کرده و از ما خواسته است با استفاده از آن برای زندگی خود برنامه‌ریزی کنیم و به قله‌های کمال برسیم و تا آنجا پیش برویم که جز خداوند عظمت آن را نمی‌داند (کمال نامحدود). اعتقاد به خدای حکیم، این اطمینان را به آدمی می‌دهد که جهان خلقت حافظ و نگهداری دارد که در کار او اشتباه نیست. به عبارت دیگر کشتی جهان ناخدایی دارد که به موجب علم و قدرت ناخدا، هیچ‌گاه غرق و نابود نخواهد شد. قرآن کریم در این باره می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا: همانا که خداوند نگه می‌دارد آسمان‌ها و زمین را از این که نابود شوند».